

végre mégis elhatározta magát, a végrehajtói intézmény életbeleptetésére vonatkozó rendelet kiadására.

Mi nem is mulasztottuk el a kormányt jó elöve, úgy szólván vaktában egynemely nehézség megoldására figyelmeztetni, mert jól tudtuk, hogy a rendeleti tervezet közzétételére idő sincsen, a mint csakugyan febr. 6-án jelent meg azon miniszteri rendelet, mely azt rendeli: hogy a végrehajtói intézmény febr. 1-én léptetendő életbe!

A többi között lapunk idézett számában a végrehajtói vizsgálatokra vonatkozólag szóról-szóra ezeket mondtok: „A végrehajtói vizsgálatok tárgya a törvény szövegében felsorolva nincsenek, *) s szerintünk helyesen, mert azok időről időre változván, meghatározásuk az igazságügyi miniszteriumra bízott. Reméljük legalább, hogy az igazságügyi miniszterium erről meg nem feledkezett“. — Most már csak azt remélhetjük, hogy e hiányt pótrendelet által pótolandja.

Felhívtuk továbbá az igaz. miniszteriumot azon kételyek eloszlására is, melyek a p. t. r. 402. §-a tekintetében felmerültek, miután azon szakasz értelmében az ingók elárverezésére nézve a kiküldött (tehát a végrehajtó), ha hivatalból teljesíti az árverést, azonnál és önállólag intézkedni tartozik. — Ugy szintén kételyek fognak felmerülni a biztosítási foglalat tárgyaló 343. §. tekintetében, mely szerint a biztosítási eljárásnál árverésnek egyedül akkor van helye, ha a lefoglalt ingóság kár és megromlás veszélye nélkül el nem tartható s e fölött a végrehajtó bíró a felek, és szükség esetében szakértők meghallgatása mellett azonnal tartozik határozni. — Az igazságügyi miniszterium azonban a bírósági végrehajtók hatáskörét kiterjeszté ugyan a zárlati s biztosítási foglalatásra, de egy szóval sem említi, hogy a bírósági végrehajtót ugyanazon hatáskör illeti meg, mely eddig a bírói kiküldöttre volt bízva. Ezzel pedig minden nehézség meg lett volna oldva, miután a bírósági végrehajtókról szóló 1871: LI. t. cz. 14. §-a csak is a költségek megállapítása és a tulajdoni s elsőbbségi igények tisztára hozatala tekintetében korlátozta a bírósági végrehajtók hatáskörét.

Mi is osztjuk tehát cikkirő urnak azon nézetét, hogy a mennyiben a törvény a bírósági végrehajtók hatáskörét nem korlátozta, azok az eddigi bírói kiküldötteknek a polg. törv. rendtartásban szabályozott jogkörével bírnak. Szerk.

Codificatio.

Törvénykezésünk szomorú állapotát több évi bírói gyakorlatom folytán ismervén, azon meggyőződésre jutottam, hogy ez állapotot csak rendszeres törvénykönyvek által mellőzhetjük; tapasztalván egyszersmind, hogy az alkotandó törvénykönyvek javaslatának készítése körül az illetők nem czélszerű eljárást követnek, már 1868-ban a „Jogt. Közlöny“-nek nov. 29-én megjelent 48-ik számában dr. Haus volt penti jogtanár után e cím alatt: „A büntető törvényhozásnak technikai módszeréről“ közöltem egy cikksorozatot.

Most, midőn nemesak a sajtóban, hanem az országgyűlésen is a codificatio és egy állandó codificáló bizottságnak felállítása sürgettetik, czélszerűnek vélem erre vonatkozólag közölni a nálunk is nagy tekintélyű Mittermaier-nek nézetét, melyet a codificáló állandó bizottságnak felállításánál figyelembe venni méltó volna.

Mit Mittermaier mond, az leginkább a büntető törvénykönyv javaslatának készítésére vonatkozik, de általános nézetei más törvénykönyvi javaslatnak készítésénél is alkalmazhatók.

*) A törvényjavaslat 3-ik §-ában a vizsga tárgyai ekkép voltak meghatározva:

A szóbeli vizsga tárgyai: a jelen törvény s az ennek alapján kiadandó utasítás tartalmán kívül a polg. törv. rendtartásnak, valamint a váltó és csódtörvényeknek a bírói végzések és ítéletek különböző nemeire, azok tartalmára és kellékeire; továbbá a kézbesítésekre, kiküldetésekre, végrehajtásra, a leltározásra vonatkozó szabályai; ugy szintén a váltóvégrehajtások tárgyában 1868. áprl. 8-ára 998. sz. a. kiadott igazságügyminiszteri rendelet.

Az írásbeli vizsga tárgyát az illető fogalmazási képességének megbirálása képezi, tekintettel azon számveteli és írásbeli teendőkre, melyek a bírósági végrehajtónak szolgálatához tartoznak.

Mittermaier így szól: a törvénykönyvek alkotása körül mutatkozó érdekeltségnél fogva különös figyelemre méltó ama kérdés, hogy miként készítsenek legczélszerűbben a törvénykönyvek (Codexek). Az e körül mutatkozó nehézségekről, és különös figyelembe veendő viszonyokról annak, ki törvényhozással nem foglalkozott, nincsen fogalma.

A codificáló bizottság tagjainak száma ne legyen igen nagy; mert ellenkező esetben a nézetek különféleségekor a szavazat megnehezítettetik. Dr. Haus öt tagot kíván oly formán, hogy három gyakorlati, kettő elméleti képzettségű egyén legyen. A bizottság választ elnököt és előadót. Azonban minél számosabbak a szavazók a codificáló bizottságban, annál inkább lehet számítani arra, hogy a munka alaposan és kellőleg fog megfontoltatni, feltéve mégis, hogy a bizottságba csak kitünő tagok választatnak; mert ha a bizottságnál a középszerűségnek is befolyás engedtetik, akkor szótöbbséggel gyakran oly határozat fog létre jönni, mely méltánylást nem érdemel.

A codificáló bizottságnak többsége, tehát nem kizárólag gyakorlatilag képzett férfiakból álljon; mert itt nem tankönyv készítéséről van szó, és mert a gyakorlatiak (praktikusok) képesek leginkább a hozandó törvényeknek hiányosságát felismerni.

Azonban a gyakorlatilag képzett férfiak is olyak legyenek, kik, a mennyire foglalkozásuk engedi (s épen ebben fekszik a nehézség) -- haladva a tudománnyal az újabb jogi irodalom olvasása által képesek gyakorlati észleleteiket, különösen a külföldi törvényhozásokra vonatkozva, megvilágítani.

Ezenkívül megkívántatik, hogy a codificáló bizottságnak tagjai a bizottsági ülések idejének tartama alatt vagy legalább azok, kik a törvénykönyvi javaslatnak, vagy e részének kidolgozásával megbizattak, minden más foglalkozástól felmentessenek és magukat egészen csak a törvénykönyvi javaslat készítésére szentelhessék. Törvényhozási munkák a szellemnek nyugalmat igénylik, mit nem szabad különféle foglalkozások által megzavarni; nem szabad már azért sem, hogy a bizottsági tag a jelenlegi törvényhozásnak állásával, a jogtudomány mostani színvonalával, vívmányaival megismerkedhessék, és az előforduló nehéz kérdések felett elmélkedhessék. Mellék órákban, midőn a szellem már más foglalkozás által kifáradt, törvényhozási munkát alaposan végezni nem lehet.

Ama gyakorlatiak, kik a codificáló bizottságnak tagjaiul választatnak, olyak legyenek, kiknek alkalmuk volt, az életet különféle gyakorlati oldalról megismerni. Így például a büntető-törvénykönyv készítésénél használtassanak azok, kik a büntető ügyekben mint vizsgálók, előadók, bírák működtek; czélszerű az olyanoknak is alkalmazása, kikhez a kegyelemérti folyamodványok jutnak, mert ők a törvényhozásnak hiányát vagy szigorúságát észlelhetik.

Mindegyik gyakorlatitól azonban, ki a codificáló bizottsághoz választatik, megkívánja Mittermaier, hogy a tudománnyal előre haladjon, a tudomány és elmélet iránt tisztelettel viseltessék s ama szerencsétlen előítélet által elfogulva ne legyen, mely szerint a gyakorlatiak az elméletnek követelményeit bizonyos gögből a szobatudósság korcs-szüleményeinek tekintik, és azt képzelik, hogy ha az adott tényeket a fenálló törvények alá vonni képesek, már nagy praktikusok; és ha valami rövid kivonati munkát könnyedén átlapoztak, azt gondolják, hogy már a tudomány állását ismerik!

A gyakorlatiak mellett a codificáló bizottságban, habár kisebb számban oly férfiaknak is kell lenni, kik hivatásuknál fogva kötelezvék a jogtu-

dománnyal foglalkozni, és azt minden ágazataiban tanulmányozni. Világos, hogy a gyakorlatnak, ha az még oly buzgó is, alig marad ideje a tudománnyal úgy haladni, hogy annak minden productumát (Erzeugnisse) tanulmányozhassa, a forrásokkal megismerkedhessék és a külföldi törvényhozásokat is ismerje. A gyakorlóknak szelleme, foglalkozásainak természete szerint inkább az egyesre irányul, míg a tudományosan művelt egyén inkább az elveket keresi. A gyakorlók nézeteinek, kik tapasztalataik bőségéből egyes eseteket s észleleteket közölnek, kik tett indítványokat úgy bírálják meg, mintha azok felett nekik, mint bíráltnak, ítélniök kellett, ezek nézeteinek közlése és egybevetése a theoretikusok véleményeivel, kik inkább mindent alapelvekre visszavezetni és minden indítványt azok szerint megbírálni szoktak, — az a törvényhozási bizottságban jótévéleg hat.

Ama kérdést illetőleg: hogy ki legyen előadó? a válasz az: hogy előadóul oly férfi alkalmazandó, ki elméleti és gyakorlati ismeretekkel bír; ha pedig ilyen nem található, akkor az elméleti férfi legjobb előadó leend az általános határozatoknál (általános résznél), és péld. az egyes büntetteknel a fogalom meghatározásánál; de itt a gyakorlóknak kellő ellenőrzése szükséges; az eljárás iránti törvényjavaslat készítésénél pedig alkalmasabb a gyakorló.

Legcélszerűbb, ha mindenekelőtt a törvényhozási bizottság, a készítendő javaslatnak alapelvei és iránytadó kérdései felett tanácskozik és határoz, mint például: a büntető-törvényjavaslatban meghatározandó: a rendőri és büntető hatalom és eljárás közti határvonal; mely büntetés-nemek fogadtassanak el (halál-büntetés, testi-büntetés legyen-e?); mennyiben kell a szabadság-büntetést a javító rendszerre alapítani, és miképen kell azt fokenként felállítani (mint: fogság, dologház, fegyház); mely alapelvek állíttassanak fel a bírósági mérvelés (Ermessen) iránt, például: leszállhat-e a bíró a minimumon alul; mily rendszerben adassanak elő az egyes büntettek, stb.

Ha mindezek felett a törvényhozási bizottság már határozott, akkor lehet a büntető-törvénykönyvi javaslat egyes részeinek elkészítését egyes tagokra bízni, például: egyik készítse az általános részt, egy másik az állami büntettekről részt, egy harmadik a büntetteket melyek leginkább a tulajdont támadják meg stb. Ha az egész terv és előkérdések iránt a törvényhozási bizottságban az egyetértés eléretett, akkor a törvénykönyvnek többek általi elkészítése célszerű.

Igen jó az is, ha például: ama tagjai a bizottságnak, kik előadóul vannak kijelölve, egy szorosabb testületet képeznek, mely mindegyik előadónak munkáját előbb tanácskozás alá veszi, és hol az előadók eszméiket egymással közlik és megvitatják; kiknek elkészült munkái aztán a törvényhozási bizottság tanácskozásainak alapját képezik. Az egész bizottság eme tanácskozásainak és szavazatainak eredménye aztán szerkesztendő, s itt célszerű leend az egésznek szerkesztésével egy férfit bízni meg, már azért is, hogy az egész munka egyöntetű, jól összefüggő és a nyelvbéli kifejezés egyenlő legyen.

A tehetségek, mint mindenütt, úgy a codificáló bizottságban is nem egyenlően lesznek a tagok közt felosztva; lehet az egyik termékenyebb, eszmedusabb, tehát új indítványokat fog tenni; a másik bír tehetséggel szigorúan bírálni; a harmadik bírhat ügyességgel másoknak különböző véleményei közül hosszabb vitatkozás után a helyes, és gyakran a szélsőségeket közvetítő véleményt feltalálni, s egy negyedik talán ügyes a tiszta és határozott logikai előadásban, s ennél-

fogva különösen alkalmas a szerkesztésre. Az ily tehetségeknek összműködése elősegíti az egész munkát.

Ha az előadott módon az egész törvénykönyvi javaslat elkészült, lehet azt csak az egész bizottság előtt tanácskozás és határozás alá venni. Mielőtt azonban ez történék, a bizottsági tagoknak időt kell engedni, hogy a javaslatot tanulmányozhassák, s ez időközben a javaslatot a bíróságokkal és más szakértőkkel véleményadás végett közölni kell.

A tanácskozást és szavazást illetőleg szabályul kellene tekinteni, hogy a szerkesztéssel nem kell nagyobb gyülekezetben foglalkozni, mert a szerkesztés a legnagyobb szellemi nyugalom mellett sikerülhet csak, s a gyülekezetbeni ide-oda beszélés zavart okoz. A bizottságnak tanácskozása az anyagin kívül, mint például: a fogalomnak hibás kiterjesztésére, a büntetési szabványok szigorúságára, a szerkesztés hiányaira is kiterjedhet; a bizottsági tagok a hibákat kiemelhetik, új indítványokat tehetnek, csak hogy ha a hiba elismertetett és nem talál más indítvány mindjárt döntő helyeslésre, akkor az ügy az előadók különös bizottságához utasíttassék, kik nyugodtan dolgozzanak s új nézeteiket egymással közölgék, és megállapodásra jutván, a szerkesztett új javaslat az egész codificáló bizottság tanácskozásának tárgyává tétessék. Csak ily eljárásnál lehet időt nyerni, és valami derekas munkát előállítani.

A codificáló bizottság és a miniszter közti közlekedést az által lehet fentartani, hogy az általános elvek feletti tanácskozásokban a codificáló bizottságnál a miniszter is részt vesz, a törvénykönyvi javaslat egyes részeinek elkészítésénél pedig, a mint valamely részt az előadott módon a codificáló bizottság elfogadott, azt a bizottság elnöke vagy előadója a miniszterrel közli, és ha a miniszternek a közlött javaslati részekre változást vagy módosítást igénylő valami észrevétele van, azt az elnök vagy előadó a bizottsággal kellő figyelembevétel végett tudatja. Ez uton a miniszter egyszerűen a bizottságnak nézeteiről, vezérlő indokairól magának elegendő tudomást szerezhethet, minélfogva ő aztán a javaslat feletti tanácskozásokat a törvényhozói testület előtt biztos kézzel vezetheti.

Dr. CSATSKÓ IMRE,
legf. it. bíró.

(Folyt. köv.)

Zárlatelleni kifogás jogorvoslat-e?

Perrendtartásunk zárlatról szóló intézkedése oly hiányos félszeg és egyoldalú, hogy határozatlan jobbra balra magyarázható szabályaival a bírót könnyen megtéveszti, sokszor egy rossz akaratú zártkérő folyamodására valakit kihallgatás nélkül kifogat veritékkel szerzett vagyonából, habár ideiglenesen, de az ily zárlat mindig vesztére vezet a zárt szenvedőnek, mert míg az feloldatik s e feloldás jogerőre emelkedése késleltetése végett a felsőbb bíróságok retortáin a rossz akaratú zártkérő ellen keresztül harcoltatik, — a közbejött tanuhallgatás, bírói szemle s a huzavonásnak ezer neme, mind a késleltetésre felhasználtván, egy, néha két év is belotellik, míg a zárlat jogérvényesen feloldatik, — az alatt a zárlat alávett elbukik, vagyonilag tönkre jut, kötelezettségeinek eleget tenni nem bír, hitele feloldatik, s az orvosság késő jön akkor, ha a beteg már elhalt! azután fel nem támasztja őt sem az ellenfél ellen elrendelt bünvádi eljárás, — sem a jogérvényessé vált zárlatot feloldozó végzés. Az a kérdés: hogy lehessen e bajon segíteni? — mely ezer és ezer családot áldozatul dob az ellenfél többnyire jogtalan támadásának.

Különösen ingatlan vagyont, mely zsebre úgy sem tehető, melynek nyilvános hitellekkönyve van, hol mindenki érvényesítheti jogait, tehát a követelő fél is biztosíthatja magát kihallgatás nélkül nyakrafőre zárlat alá venni, mindig felesleges zaklatásnak tartom. — Egészen másként áll ez az ingóságokból álló vagyonnál.